

ALİMLERİN FAZİLETİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi- ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd. Fekâle'n-nebiyyü SAS:

Muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı rahmeti, bereketi, ihsanı ve ikramı dünyada ve âhirette cümlenize nasib ve müyesser olsun... Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri ibadetlerimizi, taatlerimizi kabul eylesin... Şu akşam ezanından itibaren başlamış olan, cuma günü sayılan şu vakitlerimizi, şu mübarek Receb ayının mübarek cuma gecesini hepimiz hakkında feyiz ve bereket, mânevî kazanç ve sevap zamanı eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini okuyup dinleyip izah edip tefeyyüz eylemek üzere yatsı namazımızın ezan vaktine kadar zamanımızı, en sevaplı bir iş olan ilimle meşgul olarak değerlendirmek istiyoruz.

Zikretsek, sevap... Namaz kılsak, sevap... Her şey sevap, fakat ilim hepsinden sevap olduğu için, biz de ilimle meşgul olalım, sevabımız çok olsun şu mübarek cuma gecesinde... Perşembe bitmiş sayılıyor İslâmî örfe göre... Ezan okundu mu perşembe bitti, cuma başladı. Şimdi cumanın içindeyiz. Cumanın gecesi sayılıyor bu

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

gece. Her ne kadar modern takvime göre henüz 12'de bitecekse de, bizim İslâmî takvime göre akşam ezanıyla beraber bitti.

a. Alimin Abide Üstünlüğü

Peygamber SAS Hazretleri bir hadis-i şerifinde buyurdular ki:¹

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ
إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ
حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتَ
لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ

ت . حسن صحيح، طب . عن أبي أمامة

RE. 323/1 (*Fadlû'l-àlimi ale'l-àbidi, kefadlî alâ ednâküm; inna'llàhe ve melâiketehû, ve ehle's-semâvâti ve'l-aradîne, hatte'n-nemlete fî cuhrihâ, ve hatte'l-hûte lejusallûne alâ muallimi'n- nâse'l-hayr*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kâl, ev kemà kâl...*

---

1 Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.50, no:2685; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.100, no:289; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.233, no:7911-7912; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.98, no:1243; İbn-i Hacer, *Ravdatü'l-Muhaddisîn*, c.VIII, s.269, no:3440; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan. Hâris, *Müsned*, c.I, s.55, no:38; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.145, no:28740; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.86, no:1828;

Câmiü'l-Ehâdis, c.XIV, s.442, no:14687; RE. 323/1.

Şu hadis-i şerifin güzelliğine bakın! Müjdenin büyüklüğüne bakın! Tirmizî rivayet etmiş.

Tirmizî kimdir? Büyük hadis alimlerinden birisidir. Altı tane meşhur hadis kitabı var, onlardan birisini yazmış bir zâttır. Tirmiz Türk diyarıdır. Yani bizim Semerkand'ın ötesinde Türkistan diyarıdır. Mübarekler çok hizmet etmişler dinimize. Allah bize de aynı hizmetleri yapmayı nasib eylesin...

Bu hadis-i şerifte diyor ki Peygamber Efendimiz:

(Fadlû'l-àlimi ale'l-âbidi kefadlî alâ ednâküm)
“Alimin mü'min olup da ibadet eden kimseye olan üstünlüğü...” Dikkat edin, birisi alim... Birisi de ilmi yok ama namaz kılıyor, tesbih çekiyor, ibadet ehli, âbid... “Alimin âbid üzerine üstünlüğü, benim sizin en aşağınıza olan üstünlüğüm kadardır.” diyor. Peygamber Efendimiz.

Bir yerde Peygamber Efendimiz SAS, öteki yerde de ibadet eden sahabenin en aşağı dereceli olan birisi. Nerede o, nerede ötekisi? İki de mü'min ama birisi Peygamber Efendimiz, seyyidü'l-evveline ve'l-âhirîn... Allah şefaatine nâil etsin... Gelmiş gelecek bütün insanların hatta bütün mahlûkatın en üstünü...

Eşrefü'l-mahlukât kimdir? Peygamber SAS Efendimiz.

Seyyidü'l-evveline ve'l-âhirîn kimdir? Peygamber SAS Efendimiz.

Dünya ve âhiretin efendisi. Makâm-ı Mahmûd'a çıkacak olan ve başka hiçbir kimseye nasib

olmayacak en yüksek dereceleri kazanacak olan şahıs. O nerede? Ümmetinden en aşağı olan kul nerede? Alimin àbide olan üstünlüğü bu kadar.

Bu neyi gösterir? Hepimizin ilme gayret etmemiz gerektiğini gösterir. Onun için biz de bak yatsıya on, on beş dakika vakit var. “Hiç olmazsa biraz hadis okuyalım, ilmimiz artsın!” diye ilimle meşgul oluyoruz.

Peygamber Efendimiz Mescid-i Saadet’ine girmiş. Bir tarafta halka olmuşlar, tesbih çekiyorlarmış, zikrediyorlarmış. Diğer tarafta ilim öğreniliyormuş. “Ben de Peygamber olarak öğretmen sayılırım, muallim sayılırım!” diye gitmiş ilim öğrenenlerin yanına oturmuş. O daha sevap.

Zikir sevap değil diyemeyiz. O da sevap ama ilim daha çok sevaplı. Çünkü insan ilim öğrendi mi her türlü şerden korunur, hayırları işler.

Öğrendi de başkasına da öğretti mi. ne olurmuş?

(*Inna’llàhe*) “Hiç şüphe yok ki aziz ve celil olan Allah-u Teâlâ Hazretleri, (*ve melâiketehû*) ve Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin tüm melekleri...”

(*Ve ehle’s-semâvâti ve’l-aradîne*) “Meleklerin dışında yedi kat göklerde ve yerlerde ne kadar varlık varsa buranın ahâlisi...” Kimler? Bizim gözlerimizin görmediğimiz, bilmediğimiz, tanımadığımız göklerde ve yerlerde meleklerin dışında ne cins varlıklar varsa... Mesela cinler var. Cinleri görmüyoruz biz. İşte o varlıklar.

(*Hatte’n-nemlete fî cuhrihâ*) “Hatta yuvasındaki, deliğindeki karınca... (*Ve hatte’l-*

hûte) Hatta denizdeki balık... (*Le-yusallûne alâ mu'allimi'n-nâsi'l-hayra*) İnsanlara hayrı öğreten kimseye hepsi dua ederler.”

Kimler dua ediyor? Allah, melekleri, yer ve gök ehli, karıncalar, balıklar. Her şey, her şey ona salât ediyor, dua ediyor. Allah'ın salâtı demek rahmeti demektir. Çünkü Allah kendisine dua edilendir.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ

(الأحزاب: ٥٦)

(*Inna'llàhe ve melâiketehû yusallûne ale'n-nebiyyi*) [Allah ve melekleri, Peygamber'e salât ederler.] (Ahzâb, 33/56) diyoruz, ayet-i kerîmede okuyoruz bunu. Allah'ın salâtı rahmettir. Yani “Allah rahmetine gark eder, o ilmi başkasına öğretilene alimi...” demek.

Şimdi çevremize bir bakıverelim. Dünyadaki insanların nüfusu 4 milyar... 4 milyar nüfusun 1 milyarı müslüman.

Bu 1 milyar Müslüman, bir sene içinde çalışıp bir başka şahsı da müslüman edebilse. Bir müslüman bir kimseyi doğru yola çekebilse ve onu müslüman edebilse, bir senenin sonunda 2 milyar müslüman olacak dünya üzerinde. Hepsi böyle aktif çalışsalar. İkinci senenin sonunda da o 2 milyar, bir sene çalışsalar böyle bir insanı doğru yola çekseler. 4 milyar insanı müslüman edecekler iki senede...

Diyelim iki sene içinde dünya nüfusu birazcık daha arttı. Üçüncü senede bu 4 milyar insan

biraz daha çalışsalar. 8 milyar zaten nüfusu yok ki dünyanın. Tıklım tıklım yerler, gökler, kıtalar, denizler, karalar, ülkeler müslüman dolacak.

Yani ilim öğretmenin kıymeti buradan anlaşılıyor. Bu dünyada şöyle sokakları dolaşırsak, dans öğreten var. Lisan öğreten var. Turistik maksatlı işler yapanlar var... Ama Allah'a giden yolu öğreten insanlar az.

Müslümanlar var, gafil. Müslümanlar var, cahil. Müslümanlar var, İslâm ile bağları zayıflamış. Müslümanlar var, etrafında düşmanlar kurt gibi dolaşıyorlar. Onlar da kuzu gibi cahil, hiç bilgisi yok. Onları kapıp götürüyorlar. Bal arısının kovanına gelir eşek arısı kocaman... Vızz diye dolana dolana o arılardan bir tanesini kapar havada veya yerde. Alır götürür, yer, tatlı olduğu için... Bal arısını yer eşek arısı...

Bizim müslümanlıklar da böyle. Ötekisi güçlü kuvvetli, berikisi zayıf. O halde demek ki insanlara hayrı öğretmek son derece önemli oluyor. Hayrı öğretmemek de çok büyük bir ihmal oluyor.

Sabahleyin bizim kardeşimiz, emin olun çok memnun oldum, anlatıyor. Sultan Ahmed'e bir turist gelmiş Fransız turist. Sultanahmet Camisi, *The Blue Mosque*. Mavi Camii diye meşhur altı minareli. Böyle kubbesine bakıyor. Mavi nakışlarına bakıyor. Çinilerine bakıyor. Bizim arkadaşımız ona:

“—Ne hissettin burada?” demiş. Ne gördün? Bu camiyi gezdiğin zaman sana ne hatıralar geldi?”

Sonra da demiş ki:

“—Hani bizim padişahlarımızdan bir tanesi bir emretmiş ya; ‘Fransa kralını hapisten çıkart. Eğer çıkartmazsan ordularıyla gelirim, ben sana haddini bildiririm!’ diye emretmiş Alman kralına da. O da sizin kralınızı hapisten çıkartıp serbest bırakmak zorunda kalmış ya; işte o adaleti sağlayan o askerler, o komutanlar, bu camide bu medreselerde yetişti. Burası böyle bir yerdir.” filan diye böyle anlatmış. Adamı bayağı ısındırmış. İslâmî bilgiler bakımından kendisini yumuşatıcı sözler söylemiş.

Diyor ki:

“—Biz eskiden İslâm’ı götürmek için onların diyarlarına gidiyorduk. Şimdi onlar turist olarak bizi seyretmeye geliyorlar. Hazır camilerimizi seyretmeye. Biz orada biraz İslâm’ı tanıtsak, biraz yanına yanaşsak. Evimize davet etsek, yumuşak yüz göstersek. İslâm’ın güzelliğini anlatsak. İsbat ettiğimiz zaman o da gelip müslüman olacak belki.”

b. İnsanlara Hayrı Öğretelim!

Demek ki ilmi öğreneceğiz. Öğrendiğimizi de bu hadis-i şerifte de teşvik edildiği gibi insanlara hayırları öğreteceğiz. Şimdi görüyor musunuz, tembel davranmakla neler kaybediyoruz biz?

Haydi bakalım, Fâtiha’yı öğren! Haydi bakalım dinini öğren, hadis öğren! Haydi bakalım, tefsir öğren! Haydi bakalım, fıkıh öğren! Gevşek davranıyoruz. Seneler geçiyor, öğrenmiyoruz. Hem kendimiz yetişmiyoruz. Hem de yapmamız

gereken vazifeler yapılmamış oluyor. Halbuki iyi müslüman, yetişmiş olsaydık her birimiz bu kardeşimiz gibi gayrimüslimlere böyle bir güzel yönden yanaşıp, güzel sözler söyleyip onları böyle İslâm'a meraklandırsaydık...

Bu insanların o kadar acaip ki halleri... Kimisi Hint dinlerine giriyorlar. Böyle çarşaflara sarılıyorlar. Bacaklarının arasından kumaşları geçiriyorlar. Saçlarını tıraş ediyorlar. Yüzlerini boyuyorlar. Arkasından bir tutam saç bırakıyor. Elleri ziller alıyorlar. Davul gibi uzun şeyler alıyorlar, ilahiler söyleyerek. İşte hak din odur diye. Avrupalılar da bu dine giriyor. Budist oluyor. Krişna dinine giriyor. Başka dine giriyor. Bugün turistik mecmualara, propaganda ve seyahat kitaplarına baktım: Tayland... Diğeri Bhutan... Başka ülkeler. Orada tapınakların resimleri. Budist putlarının şekilleri. Eller mücevherler bilmem neler. Düşündüm, o diyarlara gitsek. İslâm'ı onlara anlatsak.

“—Ya bu yaptığınız nedir? Sen ne öğretiyorsun?” desek.

Meselâ, İngiliz'in birisi diyor ki, müslüman olmuş Kanadalı birisi. Niye Müslüman oldun diye sorulunca:

“—Ben İslâm'ın ibadetlerini çok beğendim. İbadetlerini çok anlamlı buldum. Çok hikmetli buldum.” diyor.

Namaz, güzel... Oruç, sıhhate faydalı... Hac, müslümanların tanışması için bir toplantı; güzel... Zekât, gayet yerinde. Herkes hayır yapmak için para veriyor. Müslümanların ibadetlerini hikmetli buldum, diyor.

“—Ben Uzakdođu ÷lkelerinde bizim kendi elçiliklerimizde vazife görmüş bir hariciyeciydim. Oranın dinlerini inceledim. Oranın tapınaklarına gittim. O budistlerin, brahmanistlerin, Krişna’ların ve sâirelerin. Onların ibadetlerinde bir anlam, hikmet, sonuç alıcı bir şey göremedim. İslâm’ın bu güzelliğini gördüğüm için müslüman oldum.” diyor adam.

Demek ki, biz de o dinleri inceleyeceğiz. O rahiplerle konuşacağız:

“—Bu yaptığınız şeyin sonucu yok... Bizim dinimizde Allah-u Teâlâ Hazretleri peygamber göndermiş. Sizin bu dininiz üstünden kaç bin yıl geçmiş. Bu Hak dine gelin!” filan diye yumuşak yumuşak anlatsak. Onlara hayrı öğretsek. Allah bize rahmet edecek. Melekler dua edecekler. Yer gök ehli dua edecekler. Hatta karıncalar, balıklar dostumuz olacak.

İbrâhim ibn-i Edhem Rh.A’ın bir menkıbesini anlatırlar. Karıncalar dost olacak, balıklar dost olacak deyince oradan hatırıma geldi muhterem kardeşlerim. Bağdat’ın kenarından Dicle nehri akıyor. Sıcakta İbrahim gelmiş, Dicle’nin kenarında oturmuş.

“—Kim bu İbrâhim ibn-i Edhem KS?”

Bir zamanlar Belh şehrinin padişahı. Önünde kırk tane, arkasında kırk tane askerin altınlı gümüşlü mücevherli kalkanları olan, hançerleri, kılıçları altınlı, gümüşlü askerin yürüdüğü tantanalı bir devlet reisiyken, bir kral iken, bir melik iken, sonradan dervişliği seçmiş bir insan.

Bağdat'ın Dicle kenarında boynu bükük oturmuş. Abasının yırtığını yamıyormuş mübarek. Bir zamanın padişahı, geçmiş nehrin kenarında, abasının yamasını dikmekle meşgul... Onu Belh'ten tanıyan, padişahlığını bilen birisi gelmiş. Onun saç baş tozlu topraklı, yırtık pırtık kıyafetini görünce, haline acımış. demiş ki:

“—Yâ İbrahim, o Belh'teki köşklerini, varlıklarını, mülklerini, saraylarını, hazinelerini, askerlerini ne diye bıraktın? İnsan müslüman olduktan sonra, ille onları bırakması lazım değildi. Ne diye bıraktın o saltanatları da bu sefalete düştün?” gibi bir söz söylemiş.

İbrahim ibn-i Edhem de başını kaldırmış, ona bakmış. Elindeki iğneyi Dicle nehrine savurmuş atmış. İğne, şu kadarcık bir şey, incecik bir şey... O çamurlu suyun içine o iğne girdi mi, ne olur? Kaybolur gider.

Savurmuş atmış iğneyi... Ondan sonrada demiş ki: “—Ey Dicle'nin balıkları. Benim şu iğnemi getiriverin!”

Biraz sonra bir balık kenarda, ağzında iğne... Suyun üstüne böyle başını çıkartmış. Oradan iğneyi almış. Tekrar dikmeye başlamış.

Konuşmamış, adama cevap vermemiş. Ne demiş oluyor?

“—İnsan Allah'ın dostu olunca, her şey ona itaat eder. Bu saltanat öbür saltanattan çok daha zevklidir safalıdır. Bu hâl ötekisinden çok daha hoş bir hâldir.” demiş oluyor.

Onun için, eski büyüklerden böyle köşesinde oruç tutarak, ibadet ederek, boynu bükük mütevazi yaşayanlardan bir tanesi demiş ki:

“—Bizim sahip olduğumuz mânevî zevkleri, mânevî safâları, mânevî zenginlikleri, mânevî güzellikleri eğer padişahlar sezinlemiş, bilmiş olsalardı, ‘Vay bunlar ne kıymetli şeylere sahip... Bunların elinden şunları alalım!’ diye ordular getirip önümüze, elimizden onları almak için bizimle uğraşırlardı.” demiş.

Yani, Allah yolunda olmanın zevkinin, sefasının kıymetine paha biçilmez.

Henüz Müslüman olmamış bir kimse, bir savaş zamanında Peygamber SAS yanına gelmiş. Demiş ki:

“—Yâ Rasûlallah, ben iman edip İslâm dinine girersem, senin emirlerini kabul edersem. Daha elimde hiçbir hayrım yok. Geçmiş hayatım şirk ile, müşriklikle geçti. Şimdi ben bu savaşta ölürsem, daha namaz kılamadım, ibadet yapamadım; cennete girer miyim?”

Peygamber SAS Hazretleri:

“—Girersin!” demiş.

Girersin deyince o da demiş ki:

“—Dur biraz güç kuvvet toplayayım.”

Torbasından hurmalarını çıkartmış, ağzına alıp çiğnemeye başlamış. Yani biraz yiyecek ki, savaşta güçlü kuvvetli olsun. Birkaç tane hurma yedikten sonra:

“—Yahu cennet için bu kadar tehir etmeye değmez.” demiş.

Hurmaları bir tarafa bırakmış. “Ya Allah!” diye savaşa girmiş. Çarpışa çarpışa şehid olmuş ve cennetlik olmuş.

Yani, cennetlik olduktan sonra insan bu dünyadaki ufak bir sıkıntının ne kıymeti var. Cehennemlik olacak olduktan sonra bir kâfir, bu dünyadaki sarayların, keyiflerin, paraların pulların ne kıymeti var? 60 yıl 70 yıl sonra bırakıp gidiyor.

O bakımdan Allah bize mânevî zevkleri, mânevî zenginlikleri, mânevî hayırları, âhirette bize yarayacak işleri nasib eylesin... Fâni dünyanın gösterişine aldanmamayı nasib eylesin...

Bilhassa şu Avustralya’da Allah yolunda olmaya dikkat edin!

Tabi bizim memlekette çamur var, duman var, yoksulluk var. Evlerde basitlik var, çiçekler az, yeşillik az ve saire. Fakat Türkiye’nin yanında buranın güzel gibi görünen yolları, bahçeleri, zenginlikleri, maddî bakımdan rahatlıkları, barbeküleri, kebapları ve sairesi... Eğer bunlar sizi Allah yolundan alıkoyarsa, hiç kıymeti yok. Ama bunlara rağmen, insan hiç aldanmadan dünyaya kapılmadan, Allah yolunda, Rabbimizin rızasını kazanmak için çalışırsa, ne mutlu o kimseye...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi dünyada da, ahirette de hayırlara erdirsin... Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin...

Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten, ve fi'l-âhireti haseneten, ve kınâ azâbe'n-nâr... Ve edhilne'l-cennette mea'l-ebrâr... Bi-lütfike ve keremike yâ azîz ü yâ gaffâr... Ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l- fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

01. 03. 1988 - Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

